

РЕЦЕНЗИЯ

на представените трудове, статии, доклади, публикации, проекти, реализации и други авторски материали

от д-р арх. **Ирена Николаева Спиридонова**,
главен асистент към катедра „Градоустройство, история и теория на архитектурата“
на Архитектурен факултет към ВСУ „Любен Каравелов“,

представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност

„Доцент“

професионално направление 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“,
по научната специалност „Архитектура на сградите, конструкции, съоръжения и
детайли“,

от: **проф. д-р арх. Иван Евгени Данов**,
ръководител катедра „Жилищни сгради“ в Архитектурен факултет,
УАСГ – София

Настоящата рецензия е изготвена на основание Заповед на Ректора на ВСУ „Любен Каравелов“ № 375/21.04.2017 г. във връзка с провеждането на конкурс и избор за заемане на академичната длъжност „Доцент“ по научната специалност „Архитектура на сградите, конструкции, съоръжения и детайли“, професионално направление 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“ по обявен конкурс в ДВ бр. 14/10.02.2017г., както и решение на научното жури, протокол № 1/24.04.2017 г. вх.№903/25.04.2017 г.

1. Общо представяне на получените материали

За участие в обявения конкурс документи е подала и е допусната **единствено** д-р арх. **Ирена Николаева Спиридонова** от катедра „Градоустройство, история и теория на архитектурата“ на Архитектурен факултет към ВСУ „Любен Каравелов“.

За участие в конкурса кандидатът е представил списък от общо 35 заглавия, в т.ч. 35 публикации в български научни издания и научни форуми, една монография, 2 бр. учебници и учебни пособия. Приемат се за рецензиране 35 броя публикации, които са извън предшестващата процедура по защита на дисертационен труд.

Обект на рецензията са представените от гл.ас. д-р арх. Ирена Спиридонова материали, съгласно изискванията на обявения конкурс и действащите ЗРАСРБ и други нормативни документи в областта на висшето образование за придобиване на научното звание „Доцент“, както следва:

- Автобиография;
- Дипломи за завършено висше образование и защитена образователна и научна степен „Доктор“;

- Документ за специализация в Краков, Полша, 9-10 месец – 2016 г.;
- Монографичен труд „Крайградски селища за индивидуално обитаване“;
- Статии – 8 броя;
- Лекции – 24 броя по дисциплините „Интериор на жилищни сгради“ и „Интериор на обществени сгради“;
- Учебни пособия – „Ръководство за проектиране на интериори за жилищни и обществени сгради“ – 2 бр.
- Справка за приносите, цитирания, проектни разработки, доклади и други.

2. Данни за кандидата

Ирена Николаева Спиридонова е родена на 12.08.1975г. в град София. Има две висши образования. През 1998 дипломира в УНСС, специалност „Счетоводство и контрол“, а през 2005 година придобива квалификация магистър по специалността „Архитектура“ в УАСГ. Като студент участва в международен студентски конкурс във Франция, като проектът ѝ за жилищен комплекс от затворен тип е включен в каталога на отличените проекти. Дипломният ѝ проект, разработен в катедра „Жилищни сгради“ на тема „Обновяване на жилищен квартал „Западен парк“ в София“, получава награда на САБ и почетен диплом. През 2015 г. защитава дисертационен труд на тема „Жилищни комплекси от затворен тип“ и придобива научната и образователна степен „Доктор“.

Архитект Ирена Спиридова има дългогодишна преподавателска практика в УАСГ и ВСУ „Любен Каравелов“. В периода 2007-2016 година тя води упражнения в катедра „Жилищни сгради“ в УАСГ със студенти от трети и четвърти курс. От 2011 година до днес последователно е била хонориран преподавател, асистент и главен асистент към катедра „Градоустройство, теория и история на архитектурата“ във ВСУ „Любен Каравелов“. Преподавателската ѝ дейност се състои във водене на лекционни курсове и упражнения по дисциплините: „Интериор на жилищни сгради“, „Интериор на обществени сгради“, „Интериор – новости“ и „Жилищни сгради“.

През 2016 година печели стипендия на МОН за двумесечна специализация в Техническия университет в Краков, Полша.

Професионалната ѝ практика е разнообразна и се развива паралелно в няколко направления. След завършване на първото си висше образование от 1997 до 2002 г. работи в БДЗП в сферата на финансовото управление и осчетоводяване на проекти, свързани с неправителствени природозащитни организации. В следващите години се ориентира към архитектурното проектиране. Работила е като архитект в „Реал Билд“ ЕООД /2005-2006/, „Архитектен Тим София“ АД /2006-2007/, и „Порш концепт“ ЕООД София /2011-2014/ и като управител архитект на „Арх. Креатив Студио - НКС дизайн“ ЕООД София /2007-2011/. Професионалната ѝ дейност включва проектиране на нови и реконструкция на съществуващи жилищни и обществени сгради, узаконяване и получаване на строителни разрешения, интериорни решения на жилищни и търговски обекти.

Арх. Ирена Спиридова участва активно и в списание „Експозе“, за което провежда редица интервюта с водещи специалисти в областта на архитектурата и изкуството с цел пропагандиране на съвременните тенденции и защитаване на активна гражданска позиция.

Арх. Спиридонова владее английски и руски език, работи с компютър, владее AutoCAD, MS Office, Photo Shop и други.

3. Обща характеристика и оценка на научната продукция на кандидата

А). Монография - „Крайградски селища за индивидуално обитаване“ .

Представеният монографичен труд е в обем от 80 стр., представлява продължение и детайлиране на проблематиката, разглеждана в дисертационния труд на арх. Спиридонова „Жилищни комплекси от затворен тип“. Темата на труда е актуална за българската архитектурна наука. Разгледано е и е анализирано едно съвременно явление във жилищното строителство от гледна точка на социално-икономическите, градо-устройствените и архитектурни аспекти. Разработката е богато илюстрирана с примери от българската и чуждестранна практика и представлява интерес, както за студентите и преподавателите по архитектура, така и за инвеститорите и други специалисти в областта на строителството и градското планиране. След уводната част, номерирана като първа, следва втора глава, в която трудът въвежда в историята и развитието на крайградските селища и анализира предпоставките за възникването им, техните предимства и недостатъци. В следващата глава (трета) е направено проучване и анализ градоустройствената структура на тези селища. Разгледани са различни примери на реализирани форми на застрояване и въз основа на тях са представени обобщени модели на градоустройствени композиции. Предложена е концепция за пространствената роля на улицата, квартала, площада и ландшафта в затворените селища. Илюстрирани са някои форми на застрояване. Четвърта глава е посветена на стиловите направления към които се придържат съвременните архитекти при проектиране на селища от този тип. В началото на главата арх. Спиридонова представя битуващото мнение, че живеем в „епоха без стил“, или по-точно в стилова еkleктика. Тя се опитва да обясни явлението с идеите на плурализма, на разнообразието и различното, обхванали света през последните 30-40 години. Независимо от хуманитарното си образование, тя не преминава към анализ на явлението, което е следствие на идеите на глобализма, а търси обяснение по формален признак – минало, настояще и бъдеще, отразени в архитектурни форми. Тя правилно отбелязва, че бъдещето е подчинено на новите строителни възможности и технологии и на идеите за съхранение на средата за обитаване и за енергийна и хранителна независимост. В труда арх. Спиридонова разглежда проблема, свързан с типизацията и индивидуализацията на жилищните единици. Тя прави анализ на положителните и негативни влияния на двата подхода при формиране на средата за обитаване. Допуснато е известно смесване на явленията „крайградски селища за индивидуално обитаване“ и „селища от затворен тип“, което показва как различни архитектурни форми могат да си влияят и да заимстват една от друга. При „селища от затворен тип“, не могат да бъдат водещи социалният елемент, особеностите на типовото проектиране и изискванията за масовост и икономичност на реализация. В заключението на труда е представен анализ на явленията „крайградска“ и „градска“ форми за обитаване. Монографията завършва с въпрос, поставя тема за нов размисъл и анализ от друг ъгъл. Трудът е изцяло самостоятелна разработка.

Рецензентът смята, че монографията „Крайградски селища за индивидуално обитаване“ е с методико-теоретичен и практико-приложен принос в областта на архитектурата и градоустройството. В части от текста има много интересни, новаторски идеи и представлява интерес за архитектурната теория.

Дисертационният труд на кандидата няма да бъде разгледан в рецензията, тъй като той е бил предмет на изследване и оценка в друга процедура.

Б. Към материалите за рецензия са представени девет статии, от които четири са самостоятелно написани, а останалите четири са в съавторство с д-р арх. Ламбрева. Статията със заглавие „Модерният страх, или как да живеем по-добре от другите и от сега...“ (Годишник на УАСГ 2017) е продължение и отзвук от представения по-горе монографичен труд. Същото може да се каже и за следващата статията - „Gated communities – individualization or inhabitation segregation“. В статия под №3, публикувана в същия годишник под заглавие „The city of tomorrow“, арх. Спиридонова предлага чрез урбанизиране на селските райони, в бъдеще да бъдат решени проблемите на свръх урбанизацията. Това е една съвременна концепция, подчинена на проблематиката, свързана със свръх концентрацията на население в градовете и развитието на комуникационните технологии.

Следващите пет статии са в съавторство, което прави трудно разграничаването на индивидуалните научни приноси на всеки от участниците. Все пак авторът на рецензията ще си позволи някои кратки бележки и мнения по представените текстове. Към статия под №5 – „Технологичното развитие на съвременната градска среда или как си взаимодействаме с интерактивните фасади“, възниква съмнение в твърдението, че фасадата на „Института на арабския свят“ (Ж. Нувел) е интерактивна. По мнение на рецензента, тук става въпрос за механична фасада, тъй като това инсталация от бленди. Би било интересно да се проследи твърдението на авторките, че явлението на т.нар. „медийни фасади“ са новост от 21 век. Тази теза трябва да се съпостави със съществуването на неоновы рекламни и светлинни ефекти още от средата на миналия век. Авторът на рецензията смята, че тук има смесване на понятието явление със факти от технологичното развитие на обществото. Статиите, представени под номер 6,7 и 8 имат информационен характер и няма да бъдат анализирани, а към заглавието на последната по списък статия „Завръщане към идеята за индивидуално обитаване“, която е изцяло авторска за арх. Спиридонова, рецензентът има известни резерви, тъй като смята, че идеята за индивидуално обитаване никога не е била изоставяна, което поставя под съмнение твърдението за „завръщане“.

4. Характеристика и оценка на учебно-педагогическата дейност на кандидата

За рецензиране е представен лекционен (WEB базиран) курс за студенти – трета година архитектура, посветен на проектиране на интериор на жилищни сгради и на обществени сгради, както методическо ръководство за разработване на курсови проекти на същите теми. Цикълът обхваща 24 лекции, които са правилно организирани и по съдържание покриват необходимата информационна маса. Лекциите са илюстрирани с подходящи примери и по мнение на рецензента покриват изискванията за качество на обучението на студентите. Лекционният курс е представен в съавторство с д-р арх. Ламбрева. Не е направено ясно разграничение на индивидуалния принос на всяка една от авторките. Към представения материал рецензентът има следните забележки и препоръки, които имат за цел единствено подобряване на качеството на курса:

- a. Дефиницията за дизайн в лекцията е спорна и неточна.
- b. Информацията за височината на стълбите подлежи на уточняване – къде и кога могат да се допускат височини на стъпалото над 17,5 см.

- с. Използван е терминът „Обществен интериорен дизайн“ – авторът на рецензията смята, че е по-правилно да се каже „Проект за интериор на обществена сграда“.
- д. Използването на чужди думи като например “front” и “back”, за които има адекватни български думи, не обогатяват текста и не го правят „по-научен“. Учебното пособие, освен всички други задачи, има и възпитателен характер.
- е. Бих препоръчал да се обърне повече внимание на ролята на материалите в оформянето на интериорите, тяхната обработка, както и на светлината и на ролята и значението на осветителните тела.

Арх. Спиридонова е дългогодишен хоноруван преподавател към кат. „Жилищни сгради“ на Архитектурния факултет на УАСГ. Тя е натоварена да води курсови проекти в трети и четвърти курс. По отношение на тази част от преподавателската ѝ работа рецензентът има преки наблюдения и няма забележки, тъй като тя е изградила респект и уважение от страна на студентите и колегите от катедрата и е един от най-авторитетните преподаватели.

5. Научни и научно-приложни приноси на кандидата

Както по-горе в рецензията беше споменато, монографичният труд има методико-теоретичен и практико-приложен принос в областта на архитектурата и градоустройството.

Приложените статии имат по-скоро информационен характер. В някои от тях е направен архитектурен анализ на явления, свързани със средата за обитаване и с естетиката на съвременните фасади. От представените трудове е видно умение за прилагане на научни методи и средства, както изградени вече аналитични и педагогически качества.

6. Оценка на личния принос на кандидата

Представената монография безспорно е самостоятелно разработена. Същото се отнася и за четири от статиите. Останалите четири, както и лекционният материал и ръководството за проектиране към същия курс са в съавторство, което коректно е отбелязано. Би улеснило преценката на рецензента едно ясно разграничаване на индивидуалното участие в разработването отделните лекции и статии, но е известно, че такова не винаги е възможно.

7. Бележки и препоръки

Бележките и препоръките са направени конкретно към всяка от предишните подточки. Бих обърнал внимание на необходимостта да бъдат представени и архитектурни проекти, които, макар и да не се споменават в документите и материалите, необходими за настоящата процедура, са важен елемент при оценката на качествата на кандидата, най-вече поради спецификата на професията „архитект“. Работата в различни архитектурни фирми, споменати в автобиографията на арх. Спиридонова, не може да даде представа за уменията и качествата на кандидата в посока „архитектурно творчество“, а тези качества са определящи за преподавателите в проектантските направления на специалността „архитектура на сгради и съоръжения“. Препоръчвам ѝ в

бъдещата си работа да отдели внимание на творческите изяви като проектиращ архитект, ако естествено това е възможно.

8. Лични впечатления

От работата към катедра „Жилищни сгради“ на АФ на УАСГ и като докторант, и като хоноруван преподавател имам много положително отношение към д-р арх. Ирена Спиридонова. Тя демонстрира натрупани знания, умение да работи със студенти, лоялност към катедрата. Тези качества според мен са от изключителна важност и определят не само професионалните, а и човешките стойности на кандидата.

Заклучение

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащи се в тях научно-приложни и приложни приноси, давам своята **положителна** оценка и препоръчам на Научното **жури да предложи** на Факултетния съвет на Архитектурния факултет при ВСУ „Любен Каравелов“ да избере д-р арх. Ирена Николаева Спиридонова да заеме академичната длъжност **„доцент“** в професионално направление 5.7 „Архитектура, строителство и геодезия“, по научната специалност „Архитектура на сградите, конструкции, съоръжения и детайли“. На арх. Ирена Спиридонова пожелавам успех в бъдещите ѝ творчески изяви.

15. 05. 2017 г.
София

Рецензент:

(проф. д-р арх. Иван Данов)